

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. IV. Licitè petitur Sacramentum à quolibet suâ culpâ indignè ministraturo, modò id suadeat notabilis utilitas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

Sect. 8. De Suscipiente Sacrament. Concl. 3. 225

recordatur
tur in aliam
commisit
mortalis
peccati.

alicujus peccati commissi post confessionem, cujus illuc usque nullam neque in universam habuisset contritionem, quia fortassis nunquam putavit esse mortale; tunc autem jam videt, aut vehementer dubitat esse mortale, ita posset temporis angustijs arctari, alijsque necessarijs ipsius Sacrificij distrahi (quamquam raro id accidere potest) ut nisi ab eo cessaret, nullo modo ad perfectam contritionem, aut alium quemlibet actum supernaturalem excitari posset: ac proinde tunc ad Sacramentum in illo peccato mortali accedere, ad novum peccatum mortale ipsi non imputaretur: quia hoc præceptum non obligat cum tanto dispendio, ut debeat homo coram toto populo à sacrificio cum nota sui honoris cessare potius, quam ad Sacramentum cum illo peccato accedere. Hæc ille. Verè an falsè, libentius discò, quàm dico.

Alius casus
Vasquez.

Equidem non dubito de veritate casus, quem ibidem subtexit Vasquez, dicens: Quomodo etiam si quis sciret, se in mortali esse, & tamen necessarium esset ita subito ministrare Baptismum parvulo propter instans periculum mortis, ut ad dolorem perfectum de illo peccato se ipsum movere non posset, excusaretur ab irreverentia Sacramenti propter instans periculum parvuli, & ut obligationi charitatis satisficeret. Ita præfatus Auctor.

Disparitas
inter illos
casus.

Sed tu, Lector, adverte in hoc casu Sacramentum non frustrari suo effectu, veluti in casu præcedenti frustratur. Porro alia, & indubiè major irreverentia est, administratio Sacramenti in malo statu cum certa frustratione effectus, quàm administratio Sacramenti in malo statu cum certo effectu. Insuper periculum quasi intrinsicum & per se æternæ damnationis parvuli incomparabiliter majus est periculo quasi extrinseco & per accidens infamæ celebrantis. Quæ ergo conventio unius casus ad alium? Satè exigua.

59. Interim tamen si occurreret casus (qui vix occurrere potest) quo homo peccator non posset se ad contritionem vel attritionem excitare, & aliunde vel moriendum ei foret, vel suscipiendum Sacramentum, putas quia non excusaretur ab irreverentia Sacramenti propter instans periculum æternæ damnationis?

Quidni, inquis, putem? Etenim ob nullam causam licet mentiri; ergo ob nullam causam licet recipere Sacramentum cum certa frustratione effectus.

Indigna
perceptio
Sacramenti

Respondetur negando consequentiam; quoniam hæc receptio non est propriè men-

dacium, hoc est, locutio contra mentem: si quidem Sacramentum non est institutum ad significandum conceptum suscipientis, sed ad significandam & causandam gratiam.

non est me-
dacium.

Dices: saltem est falsi significatio, qualis non est combustio aut alia similis corruptio Eucharistiæ. Transeat totum. Sed quid tum? Quippe falsa illa significatio est præter intentionem ejus, qui sic suscipit Sacramentum. Unde autem convincitur, quòd hujusmodi falsitas non possit excusari à peccato, saltem à mortali sacrilegio?

Licet sit
falsa signifi-
catio, potest
tamen excu-
sari à
peccato.

Nonne & ille, qui Sacramentum ministrat indigno, aliquo modo falsum significat, id est, facit ut v. g. hæc hostia sacra non causet gratiam sanctificantem, quam alioquin causasset, si eam dedisset digno? Et tamen hoc licet in aliquo casu. Sufficiant ista pro prima conditione necessaria ad licitam receptionem Sacramenti.

Multiplex
indignitas
ministri.

De secunda queritur, an liceat suscipere Sacramentum à ministro indigno? Et quia indignitas multiplex est, una juris quasi naturalis, quæ oritur ex statu peccati mortalis; altera verò juris positivi, quo alicui prohibetur ministerium hujus vel illius Sacramenti; hinc responsio indiget pluribus conclusionibus, quas suo ordine hæc subjungo.

CONCLUSIO IV.

Licetè petitur Sacramentum à quolibet suâ culpâ indignè ministrato, modò id suadeat notabilis utilitas.

Suppono suscipientem non teneri inquirere dignitatem ministri; ubi enim talis obligatio imponitur? Certè difficilis sæpe, imò injuriola esset; nemo quippe præsumitur malus nisi probetur, & in dubio non est præsumendum delictum. Unde licitum est communiter suscipere & petere Sacramentum à ministro, quando moraliter non constat ipsum indignè ministratum, adeò ut si quis videret Sacerdotem statim peccantem, posset ab eo petere Sacramentum, esto non sit paratus, neque obligetur ex officio ministrare; quia sperare potest & debet præviam dispositionem ad dignam ministrationem per contritionem aut confessionem, nisi fortè publicum sit illum esse in diuturna consuetudine peccandi ac proximis peccati occasionibus, retinendo v. g. apud se concubinam. Hæc est communis sententia, teste Dicastillone disp. 3. n. 302.

60.
Suscipiens
non tenetur
inquirere
dignitatem
ministri.

sicuti & ipsa conclusio communis est, ut
Ff
ibidem

Dicastillone

ibidem docet n. 296. quæ facillè probatur ex principio ab omnibus admisso: Licet permittere peccatum proximi, quando commodè non potest impediri.

61.
Objectio.

Dices: Hic petitur peccatum, ministerium scilicet Sacramenti, quod hic & nunc est peccaminosum. Respondeo illam actionem ex se bonam esse; & bene à ministro fieri posse; & ut talis petitur, non quæ mala est, malitiâ proveniente & dependente à sola ipsius voluntate. Ita Doctor Subtilis 4. d. 5. quæst. 2. num. 6. ibi: *Ad secundum dico, quòd ille, qui petit Baptismum à malo Sacerdote, non cooperatur illi directè ad peccatum mortale; petit enim ab eo actum debitum, & in hoc non delinquit: quia nullus malitia excusat illum à solvendo debito, quo tenetur alteri. Ille etiam actus petitus possit solvi sine peccato, si baptizatus contereatur. Unde quantum est ex actu petentis, petentis magis necessitat Sacerdotem ad penitendum, quam ad actum peccandi. Si autem ille non peniteat, nihil imputandum est ei, qui petit illum actum: quia non in quantum est peccatum petit, sed in quantum debitum est.*

62.
Non licet petere Sacramentum, quod minister, eisi velit, non potest dare sine peccato.

Romen. 1.

Hinc notanter dixi in conclusione *Sua culpa*. Siquidem petere Sacramentum, quod minister, etsi velit, nequit dare sine peccato, absque dubio in omni prorsus eventu illicitum est, etiam in extrema necessitate tam spirituali, quam corporali. Ratio est manifesta: quia non sunt facienda mala, ut eveniant bona. Et juxta Apost. Rom. 1. v. ultimo: *Qui cum iustitiam Dei cognovissent, non intellexerunt, quoniam qui talia agunt, digni sunt morte: & non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus. Quis autem non videat peccantem actionem, quæ hic & nunc non potest licitè fieri, consentire illicitè operanti?*

63.

Contrarium cernitur in illis, qui ob necessitatem aut notabilem utilitatem faciunt actionem ex se bonam aut indifferentem, ex qua proximus sumit occasionem peccati; aut etiam petit à proximo actionem hujusmodi, licet prævideat ipsum ex libera sua voluntate in ea mortaliter peccaturum.

Casus obviij sunt & communes. Sic quippe licitum est hospiti apponere cenam vel carnes in die jejuniij; puella se honestè ornare; petere mutuum ab usurario, juramentum ab infideli, & infinita alia, quavis ex illis prævideam per accidens secutorum proximi peccatum, quando hæc sunt necessaria ad vitandum damnnum temporale, respectivè notabile ad spirituale damnnum, quod proximus incurrit per peccatum. Quod addo, quoniam in his maxi-

mè attendenda est regula charitatis. Incipit quidem charitas à se ipso, sic tamen ut interdum bona temporalia, imo & ipsam vitam teneamur exponere pro proximo, ut communiter docent Theologi in tract. de Charitate.

Ex quo facillè intelliges, quare in conclusione addiderim illam limitationem: *Quare datur in Conscio: modo id suadeat notabilis utilitas.* Porro quæ talis sit, pendet à prudenti judicio omnibus circumstantijs maturè discussis; puta, si aliquin esses moriturus sine Baptismo, Abolutione; Viatico &c. aut sentis grave periculum succumbendi peccato. Item si urgeat præceptum annuæ Confessionis aut Communionis, etiam satè probabiliter (inquit Dicastillo supra n. 297.) etiam si minisset ex ignorantia aut passione in malo statu esset administraturus; non enim omitienda sunt præcepta, ut evitetur scandalum passivum, etiam pusillorum.

Et quidem quod artinet ignorantiam, si est invincibilis, credo reverentiam Sacramenti exigere præviam admonitionem, nisi aliquid obstat; quippe juxta regulas correptionis fraternæ, etiam materiale peccatum, maxime contra legem naturalem, avertendum est à proximo, quando commodè fieri potest. Prudenter autem speratur, talem ministrum sublatà ignorantia adhibitorum sufficientem dispositionem per contritionem aut confessionem; sin illa spes non subsit, melius permittitur peccatum materiale, quam formale. Et quia illa spes rara est, quando procedit ex ignorantia vincibili vel passione, judicio etiam raro admonitionem esse præmittendam.

Insuper notabilis judicatur utilitas, si occurat fructus indulgentiæ, consuetudo rationabilis divitijs non differendi, extraordinarius fervor, & similia, quæ juxta varias circumstantias (ut dixi) prudenter censebuntur proportionata peccato, quod permittitur. Quare minor causa requiritur respectu obligati ex officio, quam respectu alterius; similiter minor respectu parati ad ministrandum, quam respectu non parati; minoris peccatoris, quam gravioris; non excommunicati, quam excommunicati; quia hi magis peccaturi sunt, quam illi. In praxi tamen (ut notat Regius q. 64. a. 6. d. 2. n. 52.) hæc posteriora non semper possunt facillè distingui, atque ita error in his non facillè erit tam gravis.

Ex eadem regula charitatis sequitur, illicitum esse accipere Sacramentum à malo Parocho, etiam parato, quando commodè potest accedi privilegiatus; quia datur

Sect. 8. De Suscipiente Sacrament. Concl. 4. 227

etiam para-
to, quando
aque com-
mune acce-
di potest
privilegia-
tus.

datur occasio saltem peccati externi, quod
secundum aliquos habet malitiam forma-
lem distinctam à malitia actus interioris:
interdum etiam, videlicet si tantum ha-
bitualiter sit paratus, peccati interni; vel si
actualiter jam consensit, continuationis
aut intensiois consensus præstiti. Juxta
ergo proportionem istius damni spiritualis,
petitio tua & receptio sine rationabili cau-
sa erit grave & leve peccatum contra obli-
gationem charitatis. Dico sine rationabili
causa; quoniam eligi potest malus relicto
bono, si ille melius noverit dirigere tuam
conscientiam, ei liberius explicentur pec-
cata ob boni morositatem &c.

67. An in arti-
culo mortis
relinquen-
dus bonus
non appro-
batus & pe-
tenda abso-
lutio à malo
approbato
præsentem.

Addunt aliqui in articulo mortis relin-
quendum bonum non approbatum, & pe-
tendam absolutionem à malo approbato
præsentem. Sed cur hoc? quia (inquiunt)
malus, etsi peccaturus, adhibet certum re-
medium; bonus autem tantum probabile,
cò quod tantum probabile sit poenitentem
in isto articulo posse confiteri cuilibet non
habita ratione Parochi, vel approbati.

68. Absolutio
in casu data
à non ap-
probato
moraliter
certo valet
Trident.

Respondent alij: moraliter certo valet
absolutio. Et probant ex Trident. sess. 14.
cap. 7. ibi: *Verumtamen pie admodum, ne
hac ipsa occasione aliquis pereat, in eadem Ec-
clesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit re-
servatio in articulo mortis; atque ideo omnes Sa-
cerdotes quoslibet poenitentes à quibusvis peccatis
& censuris absolvere possunt.* Quæ constitutio
ad eò generalis & indefinita, accedente præ-
sertim auctoritate DD. tribuit jurisdictionem
speculativè probabilem omnibus Sa-
cerdotibus absolventi quoslibet poeniten-
tes in articulo mortis, etiam in præsentia
Ordinarii; ergo, inquiunt, certissimam
practicè, Ecclesià supplente defectum ad
singulos actus, præfertim dum adest specialis
rictio, scilicet irreverentia aliàs certo com-
mittenda in administratione Sacramenti.

Et sanè si Ordinarius præsens, qui non
vult absolvere, habeatur pro absente; quidni
etiam absens reputetur, qui non vult licitè
absolvere? Accedit, quòd poenitens adjun-
gendo aliquod peccatum veniale, aut mor-
tale aliàs confessum, certissimè, non tantum
practicè, sed etiam speculativè, ab omnibus
absolvatur, saltem indirectè. Possit ergo
exponere peccata sua Ordinarius, at malo
ministro; sed cur obligetur, non satis pro-
batur. Hæc illi.

69. Quid de
ministro
Baptismi,
ex Scoto.

Aliud fortè dicendum foret, juxta men-
tem Doctoris Subtilis, de Ministro Baptis-
mi; sic enim docet 4. d. 5. q. 3. n. 5. Si (in-
quit) est occidit malus, ita quòd vita eius non sit
scandalosa populo, satis conceditur, quòd possit ali-
quis a tali, imò debeat recipere Baptismum, si

aliàs debeat: quia propter peccatum, quod non est
notorium; non debet aliquis in actibus notorijs
vitare proximum. Si autem est publice vel notoriè
malus, utpote publice fornicarius, aut huiusmodi,
aut incumbit sibi ex officio dispensare Sacramen-
tum Baptismi, utpote quia est Sacerdos, vel Cu-
ratus parochialis; aut non incumbit, tamen con-
grueret ratione officij, utpote quia est Sacerdos ali-
quis datus vel vocatus in adutorium Curati: si
primo modo, non peccat, qui recipit Baptismum pro
se vel pro parvulo suo; quia non peccat, qui à malo
debitum petit vel accipit (intellige quando alius
non adest, qui sine licentia Parochi potest
ministrare.) Si secundo modo, si possit habere
alium, cui incumbit ex officio baptizare: aut aequè
malum, aut meliorem. Si meliorem, peccat, qui ab
illo recipit; quia non incumbit sibi Sacramenta mi-
nistrare: & si aequè malum, debet recipere à suo.
Sed si nullus alius possit haberi Curatus vel Sacer-
dos; nisi aequè malus isti, possit tamen haberi ali-
quis bonus laicus, dubium est quis cui sit preferen-
dus in isto actu, an bonus laicus Sacerdoti publice
malo, an Sacerdos malus bono laico. Et breviter,
quia officium ministrandi Sacramenta in Ecclesia
competit Sacerdotibus, videtur dicendum, quòd
quoad istum actum magis eligendus est malus Sa-
cerdos; puta, quia solus Sacerdos est mini-
ster ordinarius Baptismi solemnitis (de quo
ibi loquitur Doctor) extra necessitatem.

Potius igitur permittitur peccatum in-
dignæ administrationis, quàm omittatur
solemnitas Baptismi ab Ecclesià præcepta,
vel à ministro non competente adhibeatur.
Putarem tamen Diaconum bonum præfe-
rendum malo Sacerdoti; nam & ille in ne-
cessitate solemniter baptizat, ut proprio
loco dicitur.

Ex quo patet disparitas inter ministrum
Baptismi & Poenitentiae; quippe etiam non
approbatus absolvit ex officio, id est, ex vi
Ordinis Sacerdotalis. Adde Scotum non abso-
lutè asserere Sacerdotem malum preferendū,
sed utitur ly videtur dicendum, quòd relinquit
decisionem dubiam. Atque ex his manet
sufficiens explicata & probata conclusio.

Solum obijcio: Non licet mihi petere à
medico, qui simul magus est, ut me sanet, si
certo sciam quòd per incantationes me sa-
nabit, quamvis naturalibus remedijs me sa-
nare possit; ergo similiter non potero ab im-
probo Sacerdote petere Sacramentum, quan-
do scio quòd cum peccato administrabit,
quamvis sine peccato administrare possit.

Respondeo Primò cū Ex. D. M. N. Joane
Wiggers q. 64. de Sacram. n. 40. negando
consequentiam. Et ratio est: quia non ideo
illicitum est à tali medico petere ut me sa-
net, quia scio illum peccaturum (quippe
peccatum ipsius in tali casu non teneor im-
pedire,

Potius per-
mittendum
peccatum
indignæ ad-
ministratio-
nis, quàm
omittatur
solemnitas
Baptismi.

Disparitas
inter mini-
strum Bap-
tismi & Po-
enitentiae.

70. Obijcio,
quòd non
licet petere
sanitatem à
medico, qui
simul ma-
gus est.

71. Prima re-
sponso.

pedire, sed possum permittere) verum idcirco, quia jure naturali & divino est prohibitum habere quamcumque societatem aut communicationem amicitiae vel quasi amicitiae cum perduelli hoste divinitatis & humani generis diabolo, juxta illud Apostoli

1. Cor. 10. v. 20. *Nolo autem vos socios fieri demoniorum*, ita quod non tantum non possum ipsum rogare, ut beneficium quaecumque mihi praestet, sed ne quidem possum permittere, ut ad preces & incantationes alterius aliquam mihi operam suam liberam & gratam voluntate impendat; sicuti non licet militi inire ullam communicationem amicitiae aut familiaritatis cum perduellibus hostibus sui Imperatoris, nec munera aut beneficia ab eis recipere absque reatu in ipsum Imperatorem; quamvis ipse miles ad hoc positivè non cooperaretur.

Istiusmodi autem communicatione cum daemone contraho, quando certò scio, quod medicus operam diaboli me sanabit, licet possit sanare naturaliter; quia interpretativè volo ab ipso daemone beneficium sanitatis accipere, quoniam medicus non vult aliter praestare: atque adeò censeor per magum velle inducere daemone, ut ipse hoc mihi praestet.

Porro in casu conclusionis nostrae optimum est quod petitur, scilicet ipsum Sacramentum; sola obstat malitia ministrantis, quam non semper teneor impedire.

72.
Secunda
Responsio.
Pet. de Leles.
70.
Sanchez.
Suarez.
Lefsius.

Respondeo Secundò cum Pet. de Lelesma in Supple. q. 58. a. 2. dub. 2. conclus. 3. Sanchez lib. 7. de Matrimonio disp. 95. n. 11. quos sequitur Suarez lib. 2. de Superstitione c. 18. n. 16. Lessius lib. 2. de Justitia c. 44. dub. 6. n. 46. & alij, negando antecedens; quia petitio mea non est causa moralis illius veneficij, quod per accidens & praeter meam intentionem adhibetur, & cujus permittendi habeo rationabilem causam, puta, quia magus iniquè me affligit aut damnum infert, quod etiam me non postulante tenetur ex Justitia modo licito auferre: ut ergo jure meo hoc exigendo; sicut dum peto juramentum ab infideli, aut mutuum ab usurario. In quo igitur delinquo?

Resp. Wiggers.

Respondet Wiggers tract. 8. de Relig. cap. 6. dub. 23. num. 160. quia cum scias magum non facturum sine maleficio, censeas id ipsum petere à daemone, & in hoc consentire, quod daemone ope illud beneficium tibi impendatur, quod est intrare in societatem daemone omni jure prohibitam.

73.

Sed contra: hoc est quod quaritur, an censear positivè consentire in beneficium daemone? Cum enim (ut supponitur)

possum curari à mago modo naturali ac licito, & quantum in me est mallem sine maleficio damnum tolli, non à daemone, vel homine quàm magus est, sed quàm homo est humano modo, videtur Doctoribus jam allegatis potius permissio, quàm positivus consensus; adeoque permittendo illam curationem maleficam, non recognosco quamdam subjectionem meam ad diabolum, licet hic illam intendat.

Nec enim (ut Wiggers existimat supra n. 161.) petitio mea in illis circumstantijs satis indicat, quod velim à maleficio liberari quovis modo, sive medio naturali, sive superstitioso, & proinde me in hoc concedere, ut per daemone tollatur malum meum ad invocationem magi, atque ita daemone me submittam, cujus ope paratus sum uti seu admittere ad meam curationem; hoc, inquam, non significat mea petitio, sed potius contrarium: nam quia scio, quod humano modo possit malum meum auferri, ideo peto à mago ut faciat quod jure potest & tenetur, aliàs minimè petiturus, si scirem maleficium esse necessarium; ergo non subicio me diabolo, vel mago in quantum minister ejus est, sed in quantum homo, qui obligatur ex Justitia humano modo me juvare.

Aliud esset, si daemone sese offerret, etiam absque mea petitione & absque opera magi, ut liberaret me à maleficio; siquidem tunc acceptando, positivè consentio in beneficium daemone, cum alia ratione in illis circumstantijs nequeam liberationem obtinere. Similiter si magus se sponte offerret, ut tolleret per maleficium; nam sic acceptarem ipsum maleficium, sive magum, ut magus est; quoniam sub illa ratione solum se offert, adeoque non solum consentirem in permissionem male actionis (ut vult Wiggers supra) sed in ipsam potius actionem malam, quae mihi proponitur acceptanda. Quae non habent locum, quando simpliciter peto à mago ut me curet, scilicet in quantum homo est, etsi certò sciam quod sanabit maleficium.

Interim haec doctrina non caret scrupulo. Unde Sanchez supra: Duo (inquit) monuerim: Alterum est, nullatenus licere admittere, si maleficus applicare velit medicinam aliquam vanam & superstitiosam. Quia est uti medicina vanam ac superstitiosam nullam vim significandi habente, nisi ope & invocatione daemone; quod est intrinsicè malum. Nec potest dici, hoc tantum esse uti peccato alterius, sicut quando maleficus alto maleficio solvit, nullam medicinam superstitiosam applicat. Quia consentiens medicinam

74.
Non licet
admittere
magum, si
adhibere
velit medi-
cinam vanam
& superstitiosam.

Sect. 8. De Suscipiente Sacrament. Concl. 4. 229

cinam illam sibi applicari, revera utitur ea, atque ita medio superstitioso & illicito.

Alterum vero est, quando spes esset fore ut prodesset monitio, teneri petentem ex lege charitatis illum monere, ut medio licito faciat. Quod idem necessario fatendum est de petente mutuum ab usurario & juramentum ab infideli. At in omnibus his casibus omittens monitionem illam, non esset reus peccati inductionis maleficij, sed solius precepti correctionis fraternae violari. Hæc Ille, addens n. 12.

Quando dubium esset, an maleficium medium aliquod solvendi licitum nosset, nullatenus licere solutionem maleficij ab eo petere; quod præsumptio sit contra illum: eo vel maxime, quod (ut ait Delrius lib. 6. Disquisitionum magicarum c. 2. sect. 1. quæst. 1. pag. penult.) frequentius sola media superstitiosa norint malefici: & petitur tolli maleficium, quod non nudam privationem importat, sed aliquid actus positivum. Quare ad vincendum hoc dubium, consulit ibi querendum esse à malefico, quæ media norit: si renuat explicare, ait vehementem esse suspicionem contra illum. Si autem explicet, tunc videndum est, an medium sit licitum. Ecce quantà circumspeditione indigeat praxis istius sententiæ!

Juvat quoque audire Lessium: Fas (inquit) non est à mago petere, ut maleficium dissolvat, si dubitas an absque novo maleficio id possi: quia id de quo dubium est, an sine peccato fieri possit, sicut absolute non est faciendum, ita nec absolute ab alio petendum, ut faciat: secus, quando constat sine peccato fieri posse; & causa justa petendi subest. Hinc patet, non peccasse militem, qui equum suum misit curandum ad hippiatrum, à quo naturaliter curari poterat; quamvis multum formidaret, id eum superstitiosè præstiturum, sicut & fecit. Si tamen miles præsens fuisset, & vidisset illum signa superstitiosa parantem adhibere, non potuisset permittere; quia permittere ut circa te, vel rem tuam, te præsentem, magica medicatio fiat, est in illam consentire; quia sine tuo consensu nemo tibi vel tuis rebus in tuo conspectu medicinam adhibere potest: imò est moraliter illis uti & applicare; nam medicus agit quasi instrumentum ejus, qui illum adhibet, qui per illum curare dicitur. Unde proprie dicimus nos uti operâ medicorum. Hucusque Lessius.

Cur ergo licebit (interrogat Wiggers supra) permittere, quod in absentia faciat, quando supponitur quod scias, aut tibi persuadeas, quod arte magicâ curabit? Certè non satis apparet, quare uno casu plus in

aliquid mali consentias, quam in altero, quando sic de mago sentiens, ut in casibus ponitur, petis ut malum tollat sive curet.

Respondeo ex Sanchio supra; quia uno casu uteris medicinâ vanâ superstitiosâ nullam vim sanandi habente, nisi ope & invocatione dæmonis; quod est intrinsecè malum: in altero autem minime. Quod maxime verum existimo, quando consentis illam tibi applicari, ut loquitur Sanchez. Alioquin quando medicina solùm applicatur rebus tuis, v. g. equo infirmo; neque mihi satis apparet, cur potius licitum sit permittere hujusmodi applicationem in absentia, quam in præsentia, cum utrobique medicus agat quasi instrumentum ejus qui illius opem imploravit.

Equidem si quis auferat rem meam me præsentem & inspicientem, si ex metu mortis non contradico, haud magis consentio in illam ablationem vel alium usum, quam si me absente fieret. Cur igitur magis consentiat in medicinam superstitiosam, quæ in præsentia equo adhibetur, quam quæ in absentia, supposito quod sine gravi incommodo non possit contradicere nec hîc, nec ibi? Unde adverte Lessium non proponere casum, in quo sit moralis certitudo maleficæ curationis, sed formido tantum: quamvis (inquit) multum formidaret id eum superstitiosè præstiturum, sicut & fecit.

Quid autem sit dicendum, quando tam certò constaret id eum magicè præstiturum, atque si oculis inspiceret ita fieri, ibi non resolvit. Judicet prudens Lector, an in utroque casu sit peccatum, an in neutro; sive hoc, sive illud resolveris, stabit adhuc veritas conclusionis, videlicet: Absque peccato non solùm contra religionem, sed etiam charitatem, petitur Sacramentum ab indignè illud suâ culpâ (id est propter statum peccati mortalis, à quo gratiâ divinâ opitulante potest se liberare) ministraturo, modò id suadeat notabilis utilitas. Et è contrario peccat non solùm contra charitatem, sed etiam religionem, qui petit sine justa causa, & recipit; quia saltem moraliter vult indignam administrationem, quæ est grave peccatum sacrilegij, ut constat ex dictis sectione præcedenti.

Possit fortè in aliquorum sententia excusari à peccato irreverentiæ, si positivè illam non intendat, sed tantummodò ministerium, quod per se licitum est, & hîc & nunc bene fieri potest; quamvis enim virtus Religionis obliget me, ne positivè sim causa suadendo, consulendo &c. aliquid ei contrarium; non ita tamen, ne dem occasionem aliquam per accidens, invirando

Resolutio pro doctrina Lessij ex Sanchio,

Existente dubio, an maleficium medium aliquod solvendi licitum nosset, nullatenus licita est ab eo petitio solutionis maleficij Delrius.

75. Doctrina Lessij.

76. Quæ non placet Wiggers.

77.

Quo sensu in quorundam sententia excusaretur, petens ab indigno Sacramentum, a peccato irreverentiæ, si illam non intendet.

v. g. ad aliquem actum, cui præter meam expressam intentionem adjungitur malitia irreligiositatis. Sicut probabiliter non peccat contra Justitiam vel Castitatem, qui inducit alterum ad secum potitandum vel ambulandum, quamvis sciat ipsum postea furaturum vel fornicaturum, sumptâ occasione ex illa potatione aut deambulatione; esto peccaret contra Justitiam & Castitatem, qui positivè illa peccata alteri persuaderet. Sic ergo impræsentiarum contra reverentiam Sacramenti est suadere alicui, aut petere ab aliquo indignam administrationem; secùs tamen secundùm illam sententiam (cujus approbatio vel reprobatio non est hujus loci) simpliciter petere ministerium ex se licitum, cui ex malitia alterius conjungitur irreligiositas.

78.
Quando in potestate ministri nõ est debitè ministrare, tam petens quàm ministrans peccat.

Dico *Ex malitia*; quia si per censuram Ecclesiasticam, aut alia particulari prohibitionem ministratio absolutè sit illicita, ita ut in potestate ministri non sit debitè ministrare, haud dubium, quin sicuti minister, sic quoque postulans ministerium semper peccet vel contra Religionem, vel aliam virtutem, ex cujus motivo est facta prohibitio. Imò semper contra Religionem; idque quia ministrans licet ex præcepto obedientiæ teneatur abstinere, adeoque ministrando peccet specialiter contra obedientiam, vel aliam virtutem; tamen eò ipso etiam inseparabiliter & per se peccat contra Religionem, quia conficit & administrat Sacramentum in malo statu, in quo constituitur per ipsum ministerium. Et hæc est indignitas juris positivi, cui in ipso exercitio (ut statim dixi) conjungitur indignitas juris quasi naturalis. De illa indignitate juris positivi restat hinc agendum.

Suppono autem jus antiquum, quo omnes ligati excommunicatione privantur administratione activâ Sacramentorum, cap. *Si celebrat* 10. de Clerico excommunicato, ibi: *Peccat autem conferendo Ecclesiastica Sacramenta.* Quod jus usque hodie manet integrum quoad excommunicatos vitandos. Ac proinde de illis dico:

CONCLUSIO V.

A ministro non tolerato seu vitando non nisi in periculo mortis licetè petis Baptismum, Penitentiam & verosimiliter Eucharistiam: sub-

inde etiam Extremam Unionem.

PRO intellectu hujus & sequentis conclusionis necesse est scire, qui sint ministri tolerati sive non vitandi, & qui non tolerati sive vitandi. Oritur porro distinctio ista ex nova constitutione seu Extravagante: *Ad vitanda scandala*, quam refero ex Concilio Basiliensi sess. 20. ad finem, ubi sic legitur: *Ad vitanda scandala & multa pericula, subvenendumq; conscientijs timoratis, statuit etiam quod nemo deinceps à communionem alicuius in Sacramentorum administratione vel receptione, aut alijs quibuscumque divinis vel extra, prætextu cuiuscumque sententia, aut censura Ecclesiastica, seu suspensionis, aut prohibitionis ab homine, vel à ure generaliter promulgata, teneatur abstinere, vel aliquem vitare, aut interdictum Ecclesiasticum observare, nisi sententia, prohibitio, suspensio, vel censura huiusmodi fuerit in vel contra personam, collegium, universitatem, Ecclesiam aut locum certum aut certam, à iudice publicata vel denunciata specialiter & expresse; aut si aliquem ita notoriè excommunicationis sententiam consulerit incidisse, quod nullâ possit tergiversatione celari, aut aliquo modo iuris suffragio excusari. Nam à communionem illius abstinere vult iuxta canonicas sanctiones.*

Aliter refertur hic ultimus casus ab Antonino iuxta Concilium Constantiense, his verbis: *Salvo si quem pro sacrilega manuum iniectione in clericum sententiam Latam à canone adeo notoriè consulerit incidisse, quod factum non possit aliqua tergiversatione celari, neque alio suffragio excusari. Nam à communionem illius, licet denunciatus non fuerit, volumus abstinere iuxta canonicas sanctiones.* Juxta quam lectionem (veriorem, ut docet Suarez de Censuris disp. 9. sect. 2. n. 5. cum alijs, quos citat) tantum in illo speciali casu, scilicet sacrilegæ manuum iniectionis, vitandus est publicus excommunicatus.

Et quamvis hæc constitutio ex Concilio Basiliensi, in quo solo de facto extat, non possit habere vim legis obligantis universam Ecclesiam, & derogantis seu limitantis antiquum jus (nam Concilium illud, quando illam edidit, vel non erat legitimum, nec sub obedientia summi Pontificis procedebat; vel saltem à summo Pontifice nunquam confirmationem obtinuit, ut videre est apud Turcrematam in Summ. de Eccles. lib. 2. c. 100.) tamen, quia ab universali Ecclesia recepta est, & usu probata, imò (ut creditur) à summo Pontifice manavit; ideo non est dubium, quin obligatio

79.
Qui sint ministri Sacramentorum tolerati & qui non tolerati.
Concil. Basiliense.

Antonino

Suarez

80.

Turcrematam

11.